

Hemşirelik Mesleğinin Geliştirilmesinde Hemşirelik Öğrencilerinin Görüşleri

Opinions of Nursing Students in the Development of Nursing Profession

Ayşe ELKOCA¹, Handan ÖZCAN²

ÖZ

Bu çalışma Gümüşhane Üniversitesi'nde hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin, hemşirelik mesleğinin gelişimi için önerilerini değerlendirmek amacı ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gerekli kurum izinleri alındıktan sonra çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden, 242 hemşirelik öğrencisi ile görüşüldü. Veriler SPSS paket programında, frekans ve ki kare testleri ile analiz edildi.

Öğrencilerin yaş ortalaması 20,91±1,82 (min:17, max:26) dir. Öğrencilerin %64'ü kadın, %94,6'sı çalışmıyor, %37,2'si 1. sınıftır. Öğrencilerin %71,1'i bölümü isteyerek seçmiş, %95'i mesleğini önemsemekte, %47,5'i güncel hemşirelik uygulamalarını ve girişimlerini takip ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin bölümü isteyerek seçme ve mesleklerini önemseme durumlarına göre güncel hemşirelik uygulama ve girişimlerini takip etme, hemşirelik yönetmeliğini bilme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlendi.

Katılımcıların %33,6'sı meslek motivasyonu için ödüllendirmenin gerekli olduğunu savunurken, %31'i mesleğin gelişimi için alana özgü eğitimlerin verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Öğrenciler hemşirelik bölümünü isteyerek seçmekte ve mesleklerini önemsemektedirler. Ekip bilinci ile hemşirelik alanında branşlaşmanın ve örgütlenmenin sağlanması, kanıt temelli uygulamaları içeren hizmet içi eğitimlerin verilmesi mesleğin gelişmesi için önemli faktörlerdir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Meslek, Bilimsellik

ABSTRACT

This study was carried out with the aim of evaluating the proposals of students studying in nursing department of Gümüşhane University to develop nursing profession.

After the required institutional permission was obtained, 242 nursing students were interviewed who volunteered to participate in the study. The data were analyzed by frequency and chi-square tests by the SPSS package program

The average age of the students is 20.91±1.82 (min: 17, max: 26). 64% of the students are female, 94.6% are not working, 37.2% are in the first class. 71.1% of the students voluntarily selected their department, 95% have a high opinion of their profession, and 47.5% stated that they were following current nursing practices and initiatives. A statistically significant difference was determined between the students' willingly selection of their department and having a high opinion about their profession according to following up the current nursing practices and initiatives and to know the nursing regulation. While 33.6% of the participants said that awarding is necessary for occupational motivation, 31% stated that field-specific training should be given for the development of the profession.

Nursing students willingly choose their department and have a high opinion about their profession. Providing branching and organization in the field of nursing with team awareness, providing in-service training that includes evidence-based practices is an important factor for the development of the profession.

Keywords: Nursing, Occupation, Scientific

¹ Öğretim Görevlisi Ayşe ELKOCA, Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, e-posta: ayse.elkoca@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3936-4122

² Dr. Öğr Üyesi Handan ÖZCAN, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, e-posta: handan.ozcan@sbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7131-1856

GİRİŞ

Hemşirelik eğitiminin temel amaçlarından biri; öğrencilere hemşirelik mesleğini öğretmek, hemşire gibi düşünüp hareket etmelerini sağlamaktır. Uygulamada öğrenciler teorik bilgiyi pratikle sentezleyebilir ve nasıl düşüneceğini öğrenerek, hemşirelik rollerine hazırlanmış olurlar. Öğrenciler almış oldukları kaliteli bir hemşirelik eğitimi ile analitik ve eleştirel düşünmeyle, mesleklerini profesyonelce uygulayabilmelidirler. Hemşire adayları bu düşünceler ışığında mesleğini daha ileri seviyelere çıkarmak için çaba sarfetmelidirler.¹⁻²⁻³

Kişilerin mesleğinde başarılı olabilmesi için mesleğini isteyerek seçmiş olması ve mesleğini severek yapması gerekmektedir. Hemşirelik insan hayatına bu kadar yakın olması, sabır ve şefkat gerektirmesi yanında mesai saatlerinin değişkenliği ve yoğunluğu sebebiyle de sevilmeden yapılabilecek bir meslek grubu değildir.⁴

Hemşirelik; ilham veren ve liderlik rol modelleriyle merak edilen, dinamik ve zor olan bir meslek grubudur. Günümüzde sağlıkta meydana gelen sürekli değişim ve talepler, hemşirelik mesleğinin karşılaştığı en önemli zorluklardan birisidir.⁵

Uluslararası hemşirelik konseyi (International Council of Nursing-ICN) hemşirelik mesleğini; kişileri ve toplumu hastalıklara karşı koruyan, hastalık halinde iyileşmeyi ve gerekli durumlarda rehabilitasyon hizmetlerine destek sağlayan bir meslek olarak tanımlamıştır. Aynı zamanda hemşire, takip, tedavi ve eğitim hizmetlerinin planlanmasında da aktif görevi olan bir sağlık profesyoneli olarak tanımlanmıştır.⁶

Hemşireler, sağlıklı ve hasta her yaşta kişiye, aileye kısaca bütün topluma hemşirelik bakımı veren, sağlığın bir ekip işi olduğunun bilincinde ve bu ekibin bütün üyeleri ile koordineli bir şekilde çalışma becerisine sahiptirler. Uygulama temelli ancak araştırma, kuram, felsefe bileşenleriyle birlikte tanımlanan, bilim ve sanattan oluşan bir sağlık alanıdır.⁷ Maalesef bazı kişiler tarafından yarı profesyonel meslek olarak görülen hemşirelik

tam anlamını, mesleği icra eden kişilerin mesleğin anlamını kavraması ve rollerini iyi benimsemeleriyle birlikte gerçek kimliğine bürünecektir.⁸⁻⁹ Profesyonelleşme her meslek için önemlidir ve bu süreç öğrencilikte başlamaktadır.¹⁰ Bu yüzden kaliteli bir eğitim sistemi, meslekleşme süreci için önemli ve etkilidir.¹¹ Ülkemizde yapılan çalışmalarda; hemşirelik bölümünü seçen öğrencilerin büyük bir kısmı, üniversiteye başlama ve daha rahat iş bulma gibi düşüncelerle ya da aile baskısıyla bu bölümü seçtikleri, çoğunlukla mesleğe ilişkin fazla bilgi sahibi olmadıkları belirlenmiştir.¹²⁻¹³ Hemşirelik eğitime başladıktan ve mesleki dersleri alıp uygulamaya çıktıktan sonra öğrencilerin baştaki düşüncelerinin değiştiği ve yerini gerçek hemşirelik algısının aldığı görülmektedir.¹⁴⁻¹⁵

Hemşireliğin profesyonel statüye ulaşabilmesi için uygulayıcıların mesleğini yapmaya istekli ve hevesli olmaları ve mesleklerini yaşamlarının bir parçası olarak icra etmeleri gerekmektedir. Uygulayıcılar bu standartları yerine getiremiyorsa meslekle ilgili olumsuz bakış açısı, iş yerinde mutsuzluk ve tükenmişlik sendromu gibi duygular artmakta ve buda meslekten ayrılmalara ya da mesleğin profesyonellikten uzaklaşmasına sebep olmaktadır.¹⁶

Tüm meslek gruplarında olduğu gibi hemşirelikte; hizmet verdiği toplumun mesleğe bakış açısı, algısı ve meslekten beklentisi; mesleğin sosyal konumunu, prestijini ve gelişimini önemli ölçüde etkilemektedir.¹⁵⁻¹⁷⁻¹⁸ Bir meslek, içinde bulunduğu topluma hedefinin hizmet vermek olduğunu benimsetebiliyorsa, meslektir. Hemşirelik mesleği, bakım vermeyi, yardım etmeyi ve hizmet sunmayı amaçlamaktadır. Hemşire verdiği bakımın kalitesini arttırdıkça, hemşirelik mesleği daha fazla ihtiyaç duyulan bir meslek olma yolunda ilerleyecektir.¹⁹ Gelişmiş meslekler seviyesine ulaşabilmek için çaba sarfetilen uğraş alanlarının bu aşamada başarı elde edebilmesi için, mesleki bilinci ve kimliğini özümsemiş, gerekli bilgi ve beceriye sahip, mesleğin gerektirdiği uygulamalarda karar verici, yasalarla

oluşturulmuş görev, yetki ve sorumluluklarını bilen ve yerine getiren meslek mensuplarına ihtiyacı vardır.²⁰

Mesleğini severek yapan, mesleğini daha ilerilere taşımayı hedefleyen, görev yetki ve sorumluluklarının ışığında topluma hizmet veren hemşireler, şimdiye kadar oluşmuş negatif algıların değişmesinde en etkili yol olacaktır. Bu sebepten mesleğe yeni adım atmış olan öğrencilerin almış oldukları eğitimlerinin de ne derece önemli olduğu

ortaya çıkmaktadır. Toplumun ihtiyaçları ve doğruları ışığında hemşirelik mesleğinin geliştirilmesi, eğitim kurumlarının ana hedefleri arasında olmalıdır. Hemşirelik okullarındaki başarının devam ettirilebilmesi için en başta öğrencilere yapacakları mesleğin sevdirmesi ve özümsetilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, araştırma hemşirelik öğrencilerinde meslek algısının ölçülmesi ile mesleğin geliştirilmesi için fikir ve görüşlerin incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı niteliktedir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma Ocak-Mart 2018 tarihleri arasında Gümüşhane Üniversitesi'nde Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler ile yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı içerisinde hemşirelik bölümünde okuyan toplam 330 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem seçimine gidilmeden evrenin tümüne ulaşılması hedeflenmiş, bütün öğrencilerle görüşülerek, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul edenlerle çalışma yürütülmüştür. Çalışmaya katılım oranı %82,4 (n=242) tür.

Araştırmanın Etik Yönü

Öğrencilere çalışmanın amacı anlatılmış, çalışmaya katılmak isteyenlerden sözel onam alınmış ve veriler toplanmıştır. Çalışmanın

yürütülebilmesi için kurum ve etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni 24.10.2017 tarihinde Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan alınmıştır (95674917-108.99-E.16485).

Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu ile toplanmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerini sorgulayan sorular yer almaktadır. Anket formunun ikinci bölümünde ise hemşirelik mesleğinin geliştirilmesi ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS paket programına aktararak değerlendirilmeye alınmıştır. Mesleği geliştirme ile ilgili açık uçlu sorulardan birden fazla görüş alınmıştır. Belirtilen görüşlerde yer alan ifadeler, ana fikirleri esas alınarak gruplandırılmıştır. Gruplandırılan görüşler yüzdelerle hesapları ile değerlendirilmeye alınmıştır. Araştırmada frekans dağılımı ve ki kare testi analizleri yapılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo- Demografik Özellikleri

Yaş	n	%	Okudukları sınıf	n	%
17-19 yaş aralığı	53	22,6	1.sınıf	90	37,2
20-22 yaş aralığı	139	59,1	2.sınıf	47	19,4
23 ve üzeri	43	18,3	3.sınıf	71	29,3
Toplam	235	100	4.sınıf	34	14,1
			Toplam	242	100
Cinsiyet durumu	n	%	Çalışma durumu	n	%
Kadın	155	64,0	Evet	13	5,4
Erkek	87	36,0	Hayır	228	94,6
Toplam	242	100	Toplam	241	100
Yaşamın uzun süre geçtiği yer	n	%	Gelir durumu	n	%
Köy	41	17,0	Gelir giderden az	84	35,3
İlçe	82	34,0	Gelir gidere eşit	125	52,5
İl	118	49,0	Gelir giderden fazla	29	12,2
Toplam	241	100	Toplam	238	100

Öğrencilerin %64'ü kadın, %94,6'sı çalışmıyor, %37,2'si birinci sınıfta öğrenim görmektedir. Katılımcıların %49'u yaşamlarının uzun süresini şehirde geçirmiştir ve %52,5'inin gelir durumları algısı giderlerine eşittir.

Katılımcıların bölümü isteyerek seçme, mesleği önemseme, güncel hemşirelik uygulama ve girişimlerini takip etme durumları ile mesleğin motivasyonu ve gelişmesi için yapılması gerekli olan durumlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Dağılımı

Bölümü isteyerek seçme durumu	n	%
Evet	172	71,1
Hayır	70	28,9
Toplam	242	100
Mesleği Önemseme	n	%
Evet	228	95,0
Hayır	12	5,0
Toplam	240	100
Güncel Hemşirelik Uygulama ve Girişimleri Takip Etme	n	%
Evet	115	47,5
Hayır	127	52,5
Toplam	242	100
Meslek motivasyonu için gerekli olan durumlar	n	%
Ödüllendirme	81	33,6
Çalışma saatlerinin düzenlenmesi	23	9,6
Meslek sorunlarının çözümü için toplantıların yapılması	55	22,8
Kurum içi sosyal etkinliklerin yapılması	30	12,4
Ekip çalışma	52	21,6
Toplam	241	100
Mesleğin gelişmesi için yapılması gereken durumlar	n	%
Sertifika programlarının oluşturulması	40	16,7
Alana özgü eğitimlerin verilmesi	74	31,0
Mesleki eğitim sırasında klinik uygulamaların artırılması	69	28,9
Örgütlenmenin yapılması	9	3,8
Branşlaşmanın olması	47	19,6
Toplam	239	100

Öğrencilerin %71,1'i bölümü isteyerek seçmiş, %95'i mesleğini önemsemekte, %47,5'i güncel hemşirelik uygulamalarını ve girişimlerini takip ettiklerini belirtmişlerdir (Tablo 2).

Katılımcıların %33,6'sı mesleki motivasyon için ödüllendirmenin gerekli olduğunu savunurken, %31'i mesleğin gelişimi için alana özgü eğitimlerin verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir (Tablo 2).

Bölümü isteyerek seçmeyen öğrencilerin %56,7'si iş bulma açısından, %32,8'i aile isteği ile, %10,4'ü tercih hatasından dolayı bölüme geldiklerini belirtmişlerdir. Göz ve Erkan (2006), yaptıkları çalışmada öğrencilerin %41,7'sinin ilk beş tercihi arasına yerleştiğini, %42,6'sının ailesinin isteği ile, Tüfekçi ve Yıldız (2009), öğrencilerin %52,7'sinin, Özsoy ve ark. (1999), öğrencilerin %28,1'inin, Erkal ve Yalçın (2003) öğrencilerin %20,4'ünün hemşirelik bölümünü isteyerek tercih ettiklerini saptamışlardır.²¹⁻²⁴⁻²⁶ Çalışmamızda olduğu gibi yapılan diğer birçok çalışmada öğrencilerin kendi istekleri

dışında başka etkenlerden dolayı da bölümü tercih ettikleri belirlenmiştir.

Hemşirelik eğitimiyle ilgili öğrencilerin %43,5'i, alana yönelik spesifik eğitimlerin olması gerektiğini belirtmiştir. Hemşire adaylarının %54,6'sı hemşirelik yönetmeliğini bilmezken, %69,4'ü hemşirenin hak ve sorumluluklarını bildiğini belirtmiştir. Öğrencilerin %92,5'i okul hastane işbirliğini yeterli bulmazken, bu sorunun çözümü için öğretim elemanlarının staj esnasında birebir öğrencinin yanında durmasıyla sağlanabileceğini ifade etmişlerdir (%47,7).

Hemşire adaylarının %95'i ekip çalışmasını önemli bulmaktadır. Öğrencilerin %86,4'ü daha önce herhangi bir bilimsel çalışmaya katılmamış, %87,2'si meslekteki gelişmeleri takip etmek adına hizmet içi eğitimlerin uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcıların bölümü isteyerek seçme ve mesleklerini önemseme durumları arasındaki ilişki Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Bölümü İsteyerek Seçme ve Mesleklerini Önemseme Durumlarının Karşılaştırılması

	Mesleği önemseme durumu					
	Evet		Hayır		Toplam	
Bölümü isteyerek seçme durumu	n	%	n	%	n	%
Evet	170	74,6	1	8,3	171	71,2
Hayır	58	25,4	11	91,7	69	28,8
Toplam	228	100,0	12	100,0	240	100,0

$\chi^2=24,410; p=0,000$

Öğrencilerin bölümü isteyerek seçme ve mesleklerini önemseme durumları arasında ($\chi^2=24,410$, $p=0,001$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğrencilerin bölümü isteyerek seçme durumları artıkça mesleği önemseme durumları da artmaktadır.

Mesleği önemseme durumlarına göre güncel hemşirelik uygulama ve girişimlerini takip etme ($\chi^2=4,816$, $p=0,28$), hemşirelik yönetmeliğini bilme ve mesleği önemseme ($\chi^2=0,791$, $p=0,280$) durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Okudukları Sınıflarına Göre Bölümü İsteyerek Seçme Durumları

Bölümü isteyerek seçme durumu	Bölümü isteyerek seçme durumu					
	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
1. sınıf	69	40,1	21	30,0	90	37,2
2. sınıf	41	23,8	6	8,6	47	19,4
3. sınıf	47	27,3	24	34,3	71	29,3
4. sınıf	15	8,7	19	27,1	34	14,0
Toplam	172	100,0	70	100,0	242	100,0

$\chi^2= 20,178; p= 0,000$

Öğrencilerin okudukları sınıflarına göre bölümü isteyerek seçme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir ($p=0,000$). Öğrencilerin okudukları sınıf arttıkça bölüme isteyerek gelme oranları azalmaktadır. Yeni gelen öğrencilerin bölümü daha fazla isteyerek geldikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin okudukları sınıflarına göre mesleği önemseme ($\chi^2=1,564, p=0,667$) ve güncel hemşirelik uygulamaları, girişimlerini takip etme ($\chi^2=0,671, p=0,881$) durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğrencilerin okudukları sınıflara göre hemşirelik yönetmeliğini bilme durumları arasında anlamlı bir fark vardır ($\chi^2=16,489, p=0,001$). Öğrenciler bir üst sınıfa geçtikçe yönetmeliği bilme durumları da artmaktadır.

Araştırmamız sonucunda öğrencilerin %95 gibi büyük bir oranı mesleği önemseydiğini belirtmiştir. İnce ve arkadaşlarının 2015 yılında yapmış oldukları çalışmada, çalışmaya katılan Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencilerinin %70,4'ü bölümden memnun olduklarını ve %67,6'sı bölüm değiştirmeyi düşünmediğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin mesleği kendilerine uygun olarak görmeleri ve meslekte ilerlemeyi düşünmeleri, mesleği benimsediklerini göstermektedir.²⁷ Çalışanlar mesleklerini sevdiği ve değerli gördükleri takdirde, mesleki benlik saygısı gelişmektedir. Mesleki benlik saygısı, çalıştığı mesleğe uyum sağlama ve o işten

doyum alma, verimli olabilmenin başlıca nedenleri arasında gelmektedir.²⁸ Bu sonuçlara bakacak olursak hemşirelik mesleğinin her geçen gün daha fazla sayıda tercih edilmesi, eğitim öğretim sırasında mesleğin daha fazla önemsenmesi ve benimsenmesi, gelecekte mesleğin daha profesyonel bir meslek bilinci ile yürütüleceğini göstermektedir.

Çalışmada 1 sınıf, 2. sınıf öğrencilerin üst dönem öğrencilere göre bölümü daha fazla isteyerek tercih ettikleri, bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerin mesleği daha çok benimsedikleri belirlendi. Mesleği önemseyen öğrenciler arasında ise güncel hemşirelik uygulama ve girişimlerini takip etme, hemşirelik yönetmeliğini bilme durumları daha yüksektir.

Çalışmamızda hemşire adayları meslek motivasyonu için; ödüllendirme, çalışma saatlerinin düzenlenmesi, meslek sorunlarının çözümü için toplantıların yapılması, kurum içi sosyal etkinliklerin yapılması ve ekip çalışmasının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Mesleğin gelişmesi için; sertifika programlarının oluşturulması, alana özgü eğitimlerin verilmesi ve branşlaşmanın olması, mesleki eğitim sırasında klinik uygulamaların artırılıp, buna gereken önemin verilmesi, örgütlenmenin sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine bakış açıları ve bu mesleğin geliştirilmesinde kendi sorumluluklarını ve görüşlerini belirleyebilmek için tanımlayıcı olarak yapılan çalışmadan elde edilen veriler ışığında, öğrencilerin birçoğunun mesleği isteyerek seçtikleri, bu seçimde iş bulma kolaylığının son derece etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca ailelerin de meslek seçiminde pozitif yönde etki ettiği ve mesleği seçmeden önce meslek ile ilgili kısmen bilgisi olduğunu ve öğrencilerin mezun olduktan sonra mesleğini yapmak istedikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin yüksek oranda mesleğini önemseydiği ve geliştirebilmek için çaba sarf ettikleri görülmektedir. Bölümün isteyerek seçilmesi, mesleğin daha profesyonel bir şekilde yapılmasını sağlamaktadır. Bu sonuçlar doğrultusunda,

meslek seçme aşamasında olan lise son sınıftaki öğrencilerin tercihlerini istekleri ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirebilmek için rehberlik hizmetlerinin daha dikkatli bir şekilde yapılması, düzenli aralıklarla konferanslar düzenlenerek tüm meslekler hakkında meslek mensupları tarafından kapsamlı bir şekilde bilgi verilmesi önerilmektedir. Ekip bilinci ile hemşirelik alanında branşlaşmanın ve örgütlenmenin sağlanması, kanıt temelli uygulamaları içeren hizmet içi eğitimlerin verilmesi mesleğin gelişmesi için önemli faktörlerdir. Çalışma şartlarından dolayı yoğun strese maruz kalan bir meslek grubu olan hemşireler için sosyal etkinliklerin artırılması ve çalışma koşullarının düzenlenmesi de önemli faktörler arasında yer almaktadır.

KAYNAKLAR

1. Mariet, J. (2016). Professional socialization models in nursing. *Int. J. Nurs. Educ.*, 8 (3), 143-148
2. Okumuş H, Teraky G, Öztürk C. (2015). *Kliniklerde Öğrenci Hemşire Olmak*. Ankara Nobel Tıp Kitabevi, Turkey.
3. Öner Altıok H. (2016). Socialization process and development of professional identity in nursing education. *Adnan Menderes Univ. J. Educ. Sci.*, 7 (2), 55-62.
4. Yanikkerem E, Altıparmak S, Karadeniz S. (2004). Gençlerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler ve Benlik Saygıları. *Hemşirelik Forumu*, 7 (2), 61-2.
5. Lee S, Huang CY. (2006). Concurrent development trends in the international nursing profession. *Hu Li Za Zhi*, 53 (3), 21-6.
6. Scully NJ. (2015). Leadership in nursing: The importance of recognising inherent values and attributes to secure a positive future for the profession. *Collegian*, 22 (4), 439-44.
7. Karamanoğlu AY, Özer FG, Tuğcu A. (2009). Denizli ilindeki hastanelerin cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerinin değerlendirilmesi. *Fırat Tıp Dergisi*, 14 (1), 12-17.
8. Özcan, A. (2006). Hemşire- Hasta İlişkisi ve İletişim, Ankara, Sistem Ofset, 4-11.
9. Karadağ A. (2002). Meslek olarak hemşirelik. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 55-62.
10. Paula M, Karnick, RN. (2014). The elusive profession called. *Nursing Nursing Science Quarterly*, 27 (4), 292-293.
11. Secrest JA, Norwood BR, Keatly VM. (2003). I was actually a nurse: the meaning of professionalism for baccalaureate nursing students. *Journal of Nursing Education*, 42 (2), 77-82.
12. Cook TH, Gilmer MJ, Bess CJ. (2003). Beginning students' definitions of nursing: an inductive frame work of professional identity. *Journal of Nursing Education*, 42 (7), 311-317.
13. Dinç S, Kaya Ö, Şimşek Z. (2007). Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin hemşirelik mesleği hakkındaki bilgi, düşünce ve beklentileri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10 (1), 1-9
14. Tan M, Şentürk Ö, Yuncu S ve ark. (2007). Üniversite öğrencilerinin hemşireliğe bakış açıları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10 (1), 22-29.
15. Şirin A, Öztürk R, Bezci G ve ark. (2008). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve mesleği uygulamaya yönelik görüşleri. *Dirim Tıp Gazetesi*, 83, 69-75
16. Chitty KK. (2001). *Professional nursing: Concepts & challenges*, (Ed) Chitty K K, 3.baskı, WB Saunders Company, Missouri, 15-25.
17. Karaöz S. (2002). Hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri sırasında mesleğe ilişkin algılarındaki değişimin incelenmesi: Hemşireliğe giriş dersinin bu değişimdeki rolü. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 6 (2), 10-20.
18. Kızılgöz S, Ergöl Ş. (2011). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin hemşireliği algılayışı hemşirelik rollerine ve hemşireliğin geleceğine bakışı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14 (2), 10-15.
19. Emiroğlu O. (2000). Sağlık personelin ve toplumun hemşirelik imajı. *Hemşirelik Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2 (1), 9-18.
20. Çakmakçı A, Aycan N. (2003). Lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine bakış açıları ile mesleği tercih etme durumları; Manisa örneği, *Hemşirelik Forumu Dergisi*, 6 (1), 33-42.
21. Kiper S, Koştu N. (2010). Denizli Sağlık Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin mesleki örgütlenme konusundaki görüşleri. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5 (14), 1-13.
22. Korkmaz F, Görgülü S. (2010). Hemşirelerin meslek ölçütleri bağlamında hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Dergisi*, 17 (1), 1-17.

23. Tüfekçi F, Yıldız A. (2009). Öğrencilerin hemşireliği tercih etme gerekçeleri ve gelecekle ilgili görüşleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12(1), 31-37.
24. Özsoy SA, Uysal A, Bayık A. (1999) Hemşire öğrencilerin mesleğe ilişkin görüşlerinin ileriye dönük incelenmesi. VII. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildiri Kitabı, Erzurum, 345-350.
25. Erkal S, Yalçın S. (2003). Öğrenciler neden hemşireliği seçer? II. Uluslararası- IX. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildiri Kitabı, Antalya, 637-640.

26. Göz F, Erkan M. (2006). Sağlık memurluğu öğrencilerinin mesleki düşünce görüş ve sorunları. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 1 (2), 37-50.
27. İnce S, Khorshid L. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin meslek eğitimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 18 (3), 1-15.
28. Cıvcıv H, Şener E. (2012). Hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. DEUHYOED, (4), 142-9.